

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Verosimilius infinitas Dei per essentiam, siue genere entis explicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

ex partibus, neque unitatum additione crescens sed infinitum, & nulliusmodi entitate, atque unitate, siue formalitate totum est, quod in quouis genere, & statu est. Denique continentia, seu cumulus bonitatum, & perfectionum omnium non infinitas in essendo, seu per essentiam, sed Bonitas, & perfectio diuina, seu bonitatis, & perfectionis infinitas metaphysica est: quæ proinde ad aliud Attributum spectat, nempe Bonitatis, & perfectionis diuinæ, quæ ex Infinitate Dei per essentiam metaphysicè agnoscitur in Deo.

6. Noster Vasquez citatus cap. 5. ex Alex. i. p. q. 6. m. i. ad 3. & 4. docet, negationem termini, quæ explicatur optimè infinitas Dei per essentiam, seu in genere entis esse negationem essendi ab alio, siue eundem conceptum essendi à se formalissimè: quia, sicut quod ab alio est eo formaliter contineri, atque in suo esse limitari intelligitur, ita per eius continentiam negationem essendi ab alio, seu per prædicatum essendi à se formaliter siue termino, in suo esse intelligitur, atque interminatus, seu infinitus in essendo explicatur optimè Deus; in quam sententiam inducit recitata Patrum testimonia cert. 1. n. 5. ad eam Infinitatem Dei probandam, atque confirmandas eius probationes. Vnde impugnatur primò sententia præfens. Etenim Dei per essentiam, seu in genere entis Infinitas ex prædicato entis à se à priori à Patribus, præsertim Niceta ibi recitata, & communiter à Theologis probatur: ergo Infinitas Dei attributalis distinctum quid est metaphysicè à prædicato essendi à se, seu non ab alio; alioqui idem vitiosè probaretur per idem. Secundo Theodoretus, ut diuersa numerat in Deo, & increatum, & infinitum esse ibi n. 3. Secundo esse à se Deum probatur ex implicatione processus infiniti causarum actuum, & aliarationibus, quibus dist. 1. dei existentiam ostendebamus: quæ quidem formaliter, & immediatè non inferunt Infinitatem Dei per essentiam, licet id inferant mediate, & virtute.

7. Tertio: qui negaret ens à se esse infinitum per essentiam, aut affirmaret ens ab alio infinitum per essentiam esse, non negaret, vel affirmaret duo contradictoria formaliter, seu idem formaliter, quod negabat, vel affirmabat, sed solum virtute: ergo esse à se diuersus conceptus est à conceptu infinitatis per essentiam, & esse ab alio à conceptu finitatis. Confirmatur hæc ratio. Quia, si idem conceptus formalis obiectiuus esset uterque, non posset esse quæstio an Deus infinitum per essentiam facere queat: id est an creatura, seu ens ab alio possit esse per essentiam infinitum? nisi tu, et imperitos, qui id, de quo loquuntur, non percipiunt: cum tamen apud doctos Theologos ea quæstio versetur cum S. Thom. q. 7. art. 2. Quarto impugnatur: quia finitas, & limitatio entis contenti in causa sui ipsam continere est limitatio, & finitudo extrinseca, quæ supponit intrinsecam ipsius finitudinem, & limitationem, ut patet in loco, & locato: ergo infinitudo, quæ ab hac sententia assignatur est solum extrinseca Deo, non autem intrinseca, & per essentiam, licet in intrinsecam, & per essentiam suam infinitus esset Deus, extrinsecam etiam finitudinem haberet.

CERTAMEN I.

Verosimilius infinitas Dei per essentiam, siue in genere entis explicatur.

1. Vt autem hac in re clariùs procedamus, obseruandum est duplex genus infinitatis Dei per essentiam, seu in genere entis assignandum esse, sicut dupliciter Dei essentia, seu diuinum ens à nobis dicitur. Nimirum essentia physica, & quod idem est ens diuinum physice, vel metaphysicè sumptum. Et primo quidem modo Dei infinitas omnia prædicata diuina includit, tam communia, quam personalia indiuisum: additque vterius negationem vltioris magnitudinis physice essentiae, seu entis physice sumpti: quia cum à se sit, & non ab alio physica Dei essentia, atque omnium possibilium causa adæquate illa continens, ut diximus: quicquid maius illa

essentia est, repugnans est: idque ex eo, quod intrinsecè essentia physica Dei est: quod autem ab intrinseco sui omnem maiorem magnitudinem implicatorem facit, & sua intrinseca entitate, & essentia infinitum est: sicut finitum per essentiam, quod maiorem essentiae magnitudinem entitate, & essentia sua à rerum possibilitate non excludit, ut in creatis omnibus cernere licet. Hoc pacto Anselmus, & Patres reliqui, ac Theologi omnes Dei infinitatem explicant, aientes esse ita per essentiam, & entitatem suam magnum Deum, quo maius excogitari non possit. Scilicet, nisi implicatorem cogitetur, & chimæra. In quo modo explicandi infinitatem Dei per essentiam, & in genere entis physice accepti continet mihi cum Soario 2. de attributis cap. 1. n. 5. id quod ex eo, quod physice à se sit optimè probatum à nobis, & à Theologis est.

2. Neque minus solidè ex continentia causali omnium creatorum possibilem ex eo quicquid essentiae possibilem est in eo esse demonstratur, vel formaliter, vel eminenter, non solum, quatenus causa est, atque relatè ad producibilia omnia à nobis cogitatur, sed quatenus, in se physice est. Quod autem in suo esse omnia entia possiblem, maxime simplicissimo complexu claudere per suum esse maius aliquid à possibilitate excludit, ut nuper dicebamus, atque infiniti esse, seu essentiae conuincitur. Itaque eam maiorem essentiae repugnantem facit: quia omnia possiblem entia est. Vnde Exodi 33. Moysi aiebat: *Ostendam tibi omne bonum.* Atque à S. Francisco de Assis: *Deus meus, & omnia*, vocabatur. Neque aliter à Præfatis Philosophis sapientioribus teste Engibino 3. de Peren. Philosophia cap. 8. *in quo*, id est *omne*, seu vniuersum, minabatur. In quam sententiam eleganter cecinit Nacianzen. hoc carmine latino per Noltrum Lessium 1. de perfectionibus diuinis. cap. 1. lit. D.

In te omnia permanent: ad te confertim festinant omnia.

Tu omnium finis: Tu vnus, & omnia, & nihil rerum. Cum, neque vnus sis, neque omnia, quem te appellem, Qui solus innominabilis, & omnino vnus?

3. Hæc inquam altera est Dei infinitudo per essentiam physicam, seu in genere entis physice sumpti. Inde verò alia infinitas Dei per essentiam metaphysicam, seu in genere entis metaphysice sumpti, necessario metaphysicè iuboritur, de qua non satis apertè Theologi diuini ab alia hæcenus disputarunt. Et Lessius quidem de sola infinitate Dei per essentiam physice sumptam, sicut, & Beccamus disputasse videntur. Soarius verò de ea, etiam per essentiam metaphysicam, loco citato. Sed non distinctè videtur locutus videturque ibi docere in negatione etiam maioritatis respectu omnium, & singulorum prædicatorum Dei, nostro intelligendi modo consistere, atque accommodatissimè explicari. Neque aliter potest censere, nisi consequentiæ suæ, quàm par esset, reuerentia minori. Cum enim essentiam Dei metaphysicam ex omnium diuinorum prædicatorum complexu constare censet, ut vidimus, d. 2. q. 2. cert. 1. nequit non de infinitate Dei metaphysica ita theologizare.

4. Nos autem, qui solo prædicato entis à se essentiam metaphysicam, seu quatenus à se est, contineri ea quærit. statim, negatione maioritatis essendi, seu entis, à se solummodo, non autem alterius generis, & formalitatis, in qua vnumquodque ex reliquis attributis est, infinitatem Dei per essentiam metaphysicam, seu in genere entis metaphysici rectè explicari consemus. Siquidem infinitates aliorum prædicatorum, seu attributorum Dei, quæ extra metaphysicam eius essentiam, & genus entis diuini metaphysici sunt, nequeunt Deum per essentiam metaphysicam, seu in genere entis metaphysici infinitum, adhuc inadequatè, constituere. Quod si infinitas hæc Dei per essentiam, seu in genere entis metaphysice, non pro essentia Dei metaphysica, seu ente metaphysico diuino substantiæ accepto, sed pro essentia Dei metaphysica laxiori modo accepta pro intrinseco cuiusvis diuini prædicati conceptu formali vsurpetur, atque ens pro ente metaphysico etiam adiectiue sumptum, eo quidem modo diuina omnia prædicata infinita per essentiam suam, seu in genere illo laxiori entis metaphysici adiectiui sunt, ex eo formaliter, quod eorum quoduis in suo genere omnem prorsus maioritatem excludit v. g. sapientia in suo genere, vnde

H 3 omnis

omnis scientia, potentia in suo etiam, & omnipotentia nominatur. Ex quo aperte constat, quo iure dixerimus dist. 3. q. 5. cert. 2. & 3. ac sæpe alias docuerimus, nullum Attributum prædicatumque diuinum augeri per additionem metaphysicam in suo genere, componitur homogenea metaphysica compositione vique posse.

CERTAMEN II.

Infininitatis per essentiam transcendentia examinatur.

1. Pro huius quæstionis coronide videndum restat, an infinitatis diuinæ metaphysicæ per essentiam prædicatum diuina omnia prædicata transcendat? dixi verò infinitatis metaphysicæ per essentiam, seu in genere entis metaphysicæ sumpti. Nam de infinitate physica in genere entis, seu per essentiam physicam diuina prædicata nulla transcendere certissimum est: cum nullum seorsim tota essentia physica Dei sit, ac proinde neque infinitum physicè aliquod ex illis seorsim sumptum esse queat. De infinitate vero metaphysica, seu per essentiam metaphysicam, duplex adhuc quæstio in ea, quam proposuimus, esse potest. Altera an prædicata omnia diuina infinita per essentiam, seu in genere entis strictè pro Dei essentia, & ente metaphysico eius substantiuo ea vltimantes, sint. In qua nobis cum aliis, qui circa essentiam Dei metaphysicam philosophicam aliter, ac nos censent, atque in aggregato omnium diuinorum prædicatorum eam constituunt in negatiua conclusione, licet ex principiis diuersis est necessariò conueniendum. Illis quidem ob rationem, quæ super infinitatem Dei per essentiam physicam transcendere prædicata omnia diuina negabamus: quia nimirum eorum nullum in horum opinione essentia metaphysica Dei est, sed pars illam metaphysicè componens: quare & infinitatem Dei essentiam metaphysicam integrans. Cui toti ea infinitas propria est.

2. Nisi fortè ad mutuam inclusionem essentia in Attributis, & horum omnium in essentia, & quouis eorum recurrant: quam ne ipsi quidem, qui eam docent, intelligunt: quæque essentiam metaphysicam, & attributa quæ in Deo recognoscunt, omnino contradicitoriè negant, vt vidimus d. 3. & d. 8. de Trinit. quare ea ratio in præfata sententia de constitutione metaphysicæ essentia diuinæ ex omnibus diuinis prædicatis essentia metaphysicæ Dei infinitatem, seu huius infinitatem per essentiam, & in genere entis metaphysicè loquendo, diuina prædicata omnia non transcendere omnino demonstrat. Nec minus efficaciter hoc ipsum probatur in nostra sententia essentiam metaphysicam Dei in solo prædicato entis, seu essendi à se constitutentem. Etenim, cum ea ratio entis attributa non transcendat, vt diximus, quorum nullum ens substantiuum metaphysicum, seu esse à se formaliter est: neque infinitatem per essentiam, seu in genere entis habeat metaphysicè, licet vnumquodque in suo genere habeat infinitatem, vt nuper dicebamus.

3. Hinc præter videtur facile probari infinitatem diuinam per essentiam, & in genere entis laxiori illa earum vocū significatione acceptam omnia diuina prædicata transcendere: Cum nullum omnino, vt diximus, sit, quod in suo genere, & è conceptu, & essentia sua infinitatem non habeat, quod solum ad metaphysicam prædicati cuiusvis per alia transcendendam videtur requiri. Confirmatur: quia iuxta nostram ipsius diuinæ explanationem, seu definitionem nuper datam, infinitas metaphysica Dei per essentiam seu in genere entis laxiori usurpatione est prædicatum metaphysicum diuinum è genere suo, ita omnem illius formalitatem possibilem, quæ imperfectionem non dicat in se continens formaliter indiuisibiliter, vt nequeat in illo genere maius haberi, ac proinde maioritatis in illo necessaria negatione optime denitur, & explicatur eiusmodi infinitas diuina, quæ proinde est per negationem termini etiam extrinseci, vt sæpe diximus. Sed id totum, quod eam negationem fundat necessariò in suo genere, in quouis prædicato diuino inuenitur: ergo etiam, quo ad

negatiuum, seu negationem, qua infinitas diuina à nobis explicatur, ac denitur in omni prædicato diuino recognoscitur.

4. Nihilominus censet. Prædicatum infinitatis metaphysicæ per essentiam, seu in genere entis metaphysicè largi illa acceptione nullatenus prædicata diuina transcendere, licet omnia in suo quæque genere infinita sint. Id quod ex vrgentiori ratione, quam illa, qua eius transcendendam probamus, mihi perspicuum est. Etenim, cum è genere, & conceptu essentiali suo indiuisibiliter formaliter infinita in suo quæque genere sint: non minus implicat quam vnus formalitatem alterum transcendere formaliter, quod implicat manifestè: quia Attributi diuini cuiusvis generis formaliter indiuisibiliter idem est infinitas, quod ipsum Attributum formaliter est; ergo non transcendente tota formalitate attributi, nequit eius infinitas transcendere, vt de se patet. v. g. infinitas sapientia Dei conceptu, & essentia sua formaliter indiuisibiliter infinita in suo genere, nequit Attributum amoris diuini metaphysicè transcendere, ni formalitas sapientia etiam Attributum amoris transcendat: quod est implicatoria omnium Attributorum Dei confusio. Atque ob eandem rationem nequit dari infinitatis diuinæ metaphysicæ communis vniuersa transcendenda, sicut animalis respectu hominis, & bruti: neque analogica: quia nihil horum dari potest inter conceptus primo diuersos, cuiusmodi sunt diuina prædicata: quare solum in his, quæ partem metaphysicè formalitatis constituent dari potest; in quibus solum conuenientia cum disconuenientia potest inueniri: quare dicendum necessariò est infinitates metaphysicas diuinorum prædicatorum, sicuti & ipsa prædicata esse primo diuersas. Nec obstat, quod adiectiue entia à se metaphysica Attributa, quare & adiectiue infinita in essendo sint: id enim Attributis commune denominationis, non formalis transcendendæ est. Illud de negatione maioritatis in suo genere, qua infinitas hæc à nobis concipitur, & explicatur pro hoc statu, totum rationis nostre opus est omittendum.

5. Sed dices inde inferri infinitatem Dei per essentiam, siue physicam, siue metaphysicam Attributum Dei non esse contra Theologos omnes: de metaphysica patet, ex ratione nuper data. Cum idem formaliter indiuisibiliter, quod suum prædicatum diuinum sit, vt dicebamus. Idem autem respectu sui ipsius proprietates, & Attributum esse nequit. Inde verò constat male à nobis, imò & à Theologis reliquis probari infinitatem Dei per essentiam ex prædicato entis à se à priori metaphysicè: Cum idemmet conceptus metaphysicè prædicati entis à se, atque infinitatis eius per essentiam sit. De infinitate verò Dei per essentiam physicam idemmet argumentum efformari potest: nam physicè essentia physica, & infinitas Dei per illam nullatenus differt. Denique cum infinitas intentionis qualitarum, & extensionis, tam earum, quam quantitatis ex partibus, siue intentionis, siue extensionis eiusdem rationis, & speciei constituitur, ea etiam infinitas siue intentionis, siue extensionis (quam modo admitto possibilem) videtur per essentiam qualitatibus, seu quantitatis esse: quare infinitatem per essentiam nullatenus ita Dei propriam & Attributum esse, vt nequeat creaturis conuenire: & hæc quidem videtur infinitatem per essentiam à ratione Attributi diuini relegare.

6. Infinitatem Dei per essentiam metaphysicam, seu in genere entis metaphysicè, siue strictè, siue largè ea nomina usurpentur, Attributum Dei à reliquis diuersum nullatenus esse, vt ratione efformata conuincitur videtur. Nec satis est ad eam diluendam (quod posset nonnemo respondere) infinitatem, scilicet, Attributorum infinitatem esse metaphysicam essentia metaphysicæ Dei Attributalem, non minus quam Attributa ipsa, cum quibus cuiusque infinitas formaliter, indiuisibiliter metaphysicè identificatur, essentia metaphysicæ Dei proprietates, & Attributa sint. Ea enim infinitas essentia Dei metaphysicæ, infinitas, non per essentiam quidem, illius, sed per Attributum, cui formaliter identificatur est, vt ipsa solutione dicebatur. Verum Attributalis infinitas Dei per essentiam non est illa infinitas per essentiam metaphysicam, sed per essentiam physicam, quæ quidem, licet physicè ab essentia Dei physica non differat, seu ab esse à se physicè sumpto, quod physicè idem & vniuersum cum omnibus prædicatis diuinis est; aut metaphysicè